

**Biroul Permanent al
Parlamentului Republicii Moldova**

În conformitate cu prevederilor art.73 din Constituția Republicii Moldova și art.47 din Regulamentul Parlamentului se înaintează cu titlu de inițiativă legislativă proiectul de Lege privind modificarea și completarea Codului electoral nr.1381-XIII din 21 noiembrie 1997.

Anexe:

1. Proiectul de lege
2. Nota informativă

Deputați în Parlament

LEGE
cu privire la modificarea și completarea
Codului electoral nr.1381-XIII din 21 noiembrie 1997

Parlamentul adoptă prezenta lege organică.

Articolul I – Codul electoral nr.1381-XIII din 21 noiembrie 1997 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 1997, nr.81, art.667), cu modificările ulterioare, se modifică și se completează după cum urmează:

1. Articolul 1:

noțiunea „agitație electorală” va avea următorul cuprins:

“*agitație electorală* – răspândire a informației cu scopul de a determina alegătorii să-și exprime voința într-un anumit mod în cadrul alegerilor și/sau referendumurilor;”.

2. Articolul 46:

alin.(1) va avea următorul cuprins:

„(1) Concurenții electorali participă la campania electorală în conformitate cu prevederile prezentului cod.”;

alin.(2) va avea următorul cuprins:

„(2) Concurenții electorali beneficiază de asigurare tehnico-materială și financiară, în conformitate cu prevederile prezentului cod.”.

3. Articolul 47:

alin.(4) va avea următorul cuprins:

„(4) Publicitatea electorală se plasează pe panourile publicitare, inclusiv pe cele aflate în proprietate privată, în conformitate cu regulamentul Comisiei Electorale Centrale.”;

4. Titlul capitolului 11 va avea următorul cuprins:

“Capitolul 11

Monitorizarea alegerilor. Agitația electorală și reflectarea alegerilor în mijloacele de informare în masă”

5. Articolul 64 va avea următorul cuprins:

„**Articolul 64.** Timpii de antenă grațuiți

(1) În alegerile parlamentare și referendumurile republicane, radiodifuzorii naționali acordă gratuit pentru întreaga campanie electorală:

a) candidaților independenți – câte 5 minute de emisie la televiziune și 10 minute la radio;

b) partidelor și altor organizații social-politice, care în prima zi a perioadei electorale nu sunt reprezentate în Parlamentul Republicii Moldova – câte 10 minute de emisie la televiziune și 20 minute la radio;

c) partidelor și altor organizații social-politice, reprezentate în prima zi a perioadei electorale în Parlamentul Republicii Moldova – câte 20 minute de emisie la televiziune și 40 minute la radio;

d) blocurilor electorale – câte 20 minute de emisie la televiziune și 40 minute la radio;

e) blocurilor electorale, constituite din cel puțin 2 partidele și/sau alte organizații social-politice, care în prima zi a perioadei electorale sunt reprezentate în Parlamentul Republicii Moldova – câte 40 minute de emisie la televiziune și 80 minute la radio.

(2) Timpii de antenă gratuită, prevăzuți la alin.(1), se acordă:

a) de radiodifuzorii naționali, a căror listă este făcută publică în primele 3 zile ale campaniei electorale de către Consiliul Coordonator al Audiovizualului;

b) la cererea concurenților electorali prevăzuți în alin.(1);

c) pentru informarea alegătorilor asupra programului electoral al concurentului electoral sau competitorului la referendumul republican;

d) în alt spațiu de emisie decât cel rezervat publicității electorale și dezbaterilor electorale;

e) eșalonat, dacă radiodifuzorul național și concurentul electoral sau competitorul la referendumul nu au convenit altfel. Timpii de antenă gratuită acordată unui concurent electoral vor fi de cel puțin 5 minute pe zi;

f) în conformitate cu art.64³ și prevederile Regulamentului cu privire la reflectarea alegerilor generale și a referendumurilor republicane în mijloacele de informare în masă.”

6. Articolul 64¹ va avea următorul cuprins:

„**Articolul 64¹**. Publicitatea electorală

(1) Mijloacele de informare în masă scrise (cu excepția celor fondate de concurenții electorali) și radiodifuzorii au obligația să ofere condiții nediscriminatorii la acordarea spațiului publicitar sau a timpilor de antenă pentru publicitatea electorală.

(2) Operatorii de telefonie fixă și/sau mobilă au obligația să ofere condiții nediscriminatorii la acordarea serviciilor de difuzare a publicității electorale.

(3) Radiodifuzorii sunt în drept să difuzeze publicitate electorală contra plată doar la posturile de radio sau TV care reflectă alegerile sau referendumul.

(4) În conformitate cu alin.(3), pentru publicitate electorală contra plată, fiecărui concurent electoral i se oferă în condiții transparente nu mai mult de 2 minute pe zi, în fiecare serviciu de programe.

(5) Timpii de antenă pentru publicitatea electorală contra plată se acordă concurenților electorali la unele și aceleași ore de emisie, în conformitate cu declarațiile radiodifuzorilor privind politica editorială pentru reflectarea alegerilor generale și/sau referendumului.

(6) Tarifele pentru publicitatea electorală nu pot depăși plata încasată în mod obișnuit pentru publicitatea comercială și nu pot fi modificate după înregistrarea primului concurent electoral.

(7) Mijloacele de informare în masă scrise (cu excepția celor fondate de concurenții electorali) și radiodifuzorii acordă spațiu publicitar sau timp de antenă pentru publicitatea electorală contra plată doar după achitarea integrală a costului.

(8) Tarifele și alte condiții de procurare a timpilor de antenă se stabilesc în declarațiile radiodifuzorilor privind politica editorială pentru reflectarea alegerilor și/sau referendumului, în conformitate cu art.64³. Tarifele și alte condiții de procurare a spațiului publicitar în mijloacele de informare în masă scrise se fac publice și se prezintă, în formă scrisă și în format electronic, Comisiei Electorale Centrale.

(9) Fiecare spot publicitar difuzat trebuie să includă denumirea concurentului electoral și genericul "Electorală". Fiecare insert publicitar, diseminat de mijloacele de informare în masă scrise trebuie să includă denumirea concurentului electoral, genericul "Electorală", să fie însoțit de informația privind numărul de abonați sau persoane cărora li s-a distribuit – în cazul agențiilor de presă sau informația privind data tipăririi, tirajul materialului și denumirea tipografiei care l-a tipărit – în cazul publicațiilor periodice tipărite.

(10) Răspunderea pentru conținutul publicității electorale, difuzate sau publicate, o poartă concurentul electoral.

(11) Refuzul de a difuza sau de a publica publicitatea electorală poate fi contestat în instanța de judecată."

7. Codul se completează cu articolele 64²-64⁹ cu următorul cuprins:

„**Articolul 64²**. Reflectarea alegerilor de către mijloacele de informare în masă

(1) În condițiile prezentului cod, mijloacele de informare în masă au dreptul să reflecte alegerile și referendumurile, să informeze publicul cu privire la toate aspectele electorale liber de orice ingerință sau amestec din partea autorităților publice, concurenților/candidaților electorali sau a altor entități.

(2) În perioada alegerilor și/sau referendumurilor, radiodifuzorii, publicațiile periodice publice și agențiile de presă publice reflectă alegerile și referendumurile în baza principiilor echității, echilibrului și imparțialității reflectării alegerilor.

(3) Radiodifuzorii, publicațiile periodice publice și agențiile de presă publice nu sunt în drept să adopte tratamente privilegiate față de concurenții electorali și participanții la referendum, în virtutea statutului social și/sau a funcțiilor pe care le dețin candidații și reprezentanții acestora.

(4) În perioada electorală, radiodifuzorii, publicațiile periodice și agențiile de presă, publice și private, precum și paginile web ce constituie mijloace de informare în masă sunt obligate să facă distincție clară între exercitarea funcției oficiale și activitatea electorală a persoanelor, care nu cad sub incidența art.13 alin.(3).

(5) Radiodifuzorii care retransmit servicii de programe, părți ale serviciilor de programe sau programe (emisiuni) ale radiodifuzorilor din străinătate sunt responsabili de respectarea prevederilor din în alin.(1)-(4). În vederea respectării acestor prevederi, radiodifuzorii sunt în drept să sisteze retransmisia oricărui serviciu de programe, notificând Consiliul Coordonator al Audiovizualului, în

termen de 24 de ore, asupra perioadei/perioadelor de sistare efectivă și/sau posibilă a retransmisiei.

(6) Reprezentanții mijloacelor de informare în masă beneficiază de aceleași drepturi ca și observatorii naționali.

Articolul 64³. Declarațiile radiodifuzorilor privind politica editorială

(1) În perioada electorală a alegerilor generale și/sau referendumului republican, programele și materialele scrise care vizează concurenții electorali și/sau candidații se difuzează/se publică în conformitate cu Regulamentul cu privire la reflectarea alegerilor generale și a referendumurilor republicane în mijloacele de informare în masă, aprobat de Comisia Electorală Centrală.

(2) Declarația privind politica editorială pentru reflectarea alegerilor generale sau referendumului republican, se adoptă:

a) de către Consiliul de Observatori al IPNA Compania „Teleradio-Moldova” și, respectiv, Consiliul de Observatori al IPRA Compania „Găgăuziya Radio Televizionu”, în baza propunerii președintelui, directorului radiodifuziunii și directorului televiziunii radiodifuzorului public respectiv;

b) de către administrația radiodifuzorului privat.

(3) Declarația privind politica editorială pentru reflectarea alegerilor generale sau referendumului republican se expediază Consiliul Coordonator al Audiovizualului, în formă scrisă și în format electronic, în primele 7 zile ale perioadei electorale.

(4) Declarația privind politica editorială pentru reflectarea alegerilor generale sau referendumului republican, va conține:

a) numele proprietarului/propietarilor (fondatorilor/co-fondatorilor) persoanei juridice, având responsabilitatea editorială pentru alcătuirea serviciilor de programe destinate recepționării de către public, care asigură difuzarea acestora direct sau prin intermediul unui terț;

b) serviciul(-ile) de programe tematic(e), în care nu vor fi reflectate alegerile generale sau referendumul republican;

c) timpii de antenă grațuiți, acordați în conformitate cu art.64;

d) tarifele pentru timpii de antenă contra plată, care nu pot depăși tarifele stabilite în mod obișnuit pentru publicitatea comercială;

e) informații privind asigurarea dreptului cetățenilor Republicii Moldova, care domiciliază în afara țării, de a fi informați asupra desfășurării procesului electoral;

f) alte informații, prevăzute în Regulamentul cu privire la reflectarea alegerilor generale și a referendumurilor republicane în mijloacele de informare în masă.

(5) După adoptarea declarației privind politica editorială pentru reflectarea alegerilor generale sau referendumului republican, radiodifuzorul este în drept să o modifice și/sau să o completeze doar în cazul, în care nu se aduce atingere reflectării echitabile, echilibrate și imparțiale a alegerilor. Radiodifuzorul expediază Consiliului Coordonator al Audiovizualului modificările și/sau completările la declarația privind politica editorială, în 24 de ore de la aprobare.

(6) Declarațiile privind politica editorială pentru reflectarea alegerilor generale sau referendumului republican se publică pe pagina web a Consiliului Coordonator al Audiovizualului.

(7) Controlul asupra respectării obligațiilor prevăzute în prezentul articol este exercitat de către Consiliul Coordonator al Audiovizualului din oficiu, conform prevederilor Codului audiovizualului al Republicii Moldova.

Articolul 64⁴. Cerințe față de programele cu caracter electoral

(1) Reflectarea evenimentelor electorale în programele de știri se va efectua, fără a fi însoțite de comentarii, într-un mod ce evită denaturarea mesajelor concurenților electorali și/sau competitorilor la referendum, în conformitate cu principiile reflectării alegerilor.

(2) În perioada electorală, radiodifuzorii publici sunt obligați, iar cei privați sunt în drept să difuzeze gratuit, la solicitarea organelor electorale, spoturi motivaționale, de educație civică și electorală, să desfășoare campanii de informare a alegătorilor despre procedura de vot și despre alte particularități ale votării. Volumul maxim al spoturilor motivaționale, de educație civică și electorală, care urmează a fi difuzate gratuit, se stabilește în declarația privind politica editorială pentru reflectarea alegerilor generale sau referendumului republican.

(3) În perioada electorală, radiodifuzorii nu sunt în drept să difuzeze:

a) programe sponsorizate de partidele politice și/sau alte organizații social-politice, blocuri electorale, persoanele care candidează pentru funcția de primar și/sau de consilier în consiliul local, competitori la referendumul republican;

b) alte forme de publicitate politică, decât publicitatea electorală.

(4) În campania electorală radiodifuzorii nu sunt în drept să difuzeze programe cu participarea candidaților independenți, candidaților sau persoane de încredere la alegeri în calitate de prezentatori de știri, realizatori sau moderatori de dezbateri electorale, talk-show-uri sau alte tipuri de programe.

Articolul 64⁵. Dezbaterile electorale

(1) În campania electorală pentru alegeri parlamentare și/sau referendumul republican, radiodifuzorii naționali sunt obligați, iar cei locali și regionali sunt în drept să difuzeze dezbateri electorale cu participarea concurenților electorali și/sau a competitorilor la referendum.

(2) În campania electorală pentru alegeri locale generale, radiodifuzorii locali și regionali sunt obligați, iar cei naționali sunt în drept să difuzeze dezbateri electorale cu participarea concurenților electorali. Pentru turul doi de scrutin, radiodifuzorii locali și regionali sunt obligați să difuzeze dezbateri electorale cu participarea candidaților la funcția de primar ce au trecut în turul doi.

(3) Radiodifuzorii sunt în drept să difuzeze dezbateri electorale, în conformitate cu alin.(1) și (2), după înregistrarea tuturor concurenților electorali/competitorilor la referendum.

(4) Dacă alegerile parlamentare sau alegerile locale generale în anumite circumscripții au fost declarate nevalabile sau nule, precum și în cazul în care referendumul republican este declarat nul, radiodifuzorii sunt obligați să organizeze dezbateri electorale, în perioada de până la votarea

repetată/referendumul republican repetat, în conformitate cu hotărârea Comisiei Electorale Centrale.

Articolul 64⁶. Diseminarea rezultatelor sondajelor de opinie cu tematică electorală

(1) În perioada electorală, mijloace de informare în masă sunt în drept să difuzeze/publice rezultatele sondajelor de opinie cu tematică electorală, inclusiv sondajele de opinie privind preferințele politice ale alegătorilor, în conformitate cu alin.(2), cel târziu cu 5 zile înainte de ziua alegerilor.

(2) Mijloace de informare în masă sunt în drept să difuzeze/publice rezultatele sondajelor de opinie cu tematică electorală doar în cazul, în care sunt însoțite de următoarele informații:

- a) denumirea organizației care a efectuat sondajul;
- b) data sau intervalul de timp în care a fost efectuat sondajul și metoda utilizată;
- c) dimensiunea eșantionului și marja maximă de eroare;
- d) solicitantul și sursa de finanțare a sondajului;
- e) informația privind înștiințarea Comisiei Electorale Centrale, de către organizația care a efectuat sondajul, privind desfășurarea sondajului de opinie cu tematică electorală.

(3) În ziua precedentă zilei votării și în ziua alegerilor, până la închiderea secțiilor de votare, mijloacele de informare în masă nu au dreptul de a difuza/publica programe, reportaje și alte materiale privind rezultatele sondajelor cu tematică electorală, inclusiv privind rezultatele exit-poll-urilor.

Articolul 64⁷. Dreptul la replică

(1) Conurenții electorali și/sau candidații care se consideră lezați în drepturi beneficiază de dreptul la replică.

(2) Cererea scrisă privind acordarea dreptului la replică se depune la mijlocul de informare în masă în termen de 2 zile calendaristice de la difuzarea/publicarea informației.

(3) În cazul radiodifuzorilor, refuzul de a acorda dreptul la replică se contestă la Consiliul Coordonator al Audiovizualului, iar în cazul mijloacelor de informare în masă scrise – în instanțele de judecată.

(4) Dreptul la replică se acordă în termen de 3 zile calendaristice de la depunerea cererii/contestației, dar nu mai târziu de ziua precedentă zilei votării. Dreptul la replică, de regulă, se acordă în condiții egale cu cele în care au fost lezate drepturile legitime.

Articolul 64⁸. Monitorizarea respectării legislației electorale de către radiodifuzori

(1) În perioada electorală, Consiliul Coordonator al Audiovizualului monitorizează respectarea, de către radiodifuzorii naționali, a legislației privind reflectarea alegerilor generale și referendumurilor republicane.

(2) Consiliul Coordonator al Audiovizualului prezintă, o dată la două săptămâni, Comisiei Electorale Centrale rapoarte de monitorizare a modului de reflectare a campaniei electorale de către radiodifuzorii naționali. Cu două zile

înainte de alegeri, Consiliul Coordonator al Audiovizualului prezintă Comisiei Electorale Centrale un raport de totalizare.

(3) În perioada electorală pentru alegerile generale și referendumului republican, consiliile de observatori ale radiodifuzorilor publici:

a) supraveghează respectarea legislației electorale și a pluralismului de opinii de către IPNA Compania „Teleradio-Moldova” și IPRA Compania „Găgăuziya Radio Televizionu”;

b) săptămânal, prezintă CCA rapoarte de monitorizare a activității IPNA Compania „Teleradio-Moldova” și IPRA Compania „Găgăuziya Radio Televizionu”;

c) cu două zile înainte de ziua alegerilor, prezintă CCA raportul de totalizare a monitorizării activității radiodifuzorului public național și regional, în perioada electorală.

Articolul 64⁹. Ziua precedentă zilei votării și ziua votării

(1) În ziua precedentă zilei votării și în ziua votării, mijloacele de informare în masă nu au dreptul să difuzeze/publice informații, care pot determina/influența alegători să-și exprime voința într-un anumit mod în cadrul alegerilor și/sau referendumurilor. Această interdicție nu se referă la informațiile deja plasate în internet, la afișele expuse anterior, precum și la difuzarea/publicarea replicii.

(2) În ziua precedentă zilei votării și în ziua votării, mijloacele de informare în masă sunt în drept să difuzeze/publice materiale ce țin de educația civică/electorală (inclusiv campanii de motivare), comunicate de presă ale organelor electorale și informații privind desfășurarea scrutinului.

(3) În ziua precedentă zilei votării și în ziua votării, până la închiderea secțiilor de votare, mijloacele de informare în masă nu au dreptul să difuzeze/publice programe, reportaje, interviuri cu alegătorii și alte materiale:

a) cu privire la numărul de voturi întrunite de concurenții electorali în alegerile generale pe parcursul zilei și/sau cu privire la șansele acestora în alegerile generale;

b) privind numărul de voturi exprimate, pe parcursul zilei, pentru sau împotriva întrebării supuse referendumului republican;

c) opțiunea exprimată de alegător;

d) rezultatele sondajelor cu tematică electorală, inclusiv privind rezultatele exit-poll-urilor rezultatele exit-poll-urilor.”

Articolul II – (1) Prezenta lege intră în vigoare la data publicării.

(2) Consiliul Coordonator al Audiovizualului și Comisia Electorală Centrală va întreprinde măsurile necesare pentru informarea mijloacelor de informare în masă, a alegătorilor și a altor subiecți vizați privind noile reglementări ale legislației electorale.

PREȘEDINTELE PARLAMENTULUI

Marian LUPU

Notă informativă
la proiectul Legii cu privire la modificarea și completarea
Codului electoral nr. 1381-XIII din 21 noiembrie 1997

Începând cu anul 1997 – an al intrării în vigoare a Codului Electoral, în Republica Moldova au fost consacrate la nivel legislativ și implementate la nivel practic o serie de prevederi defectuoase în domeniul activității mijloacelor de informare în masă în perioada electorală. *Proiectul Legii cu privire la modificarea și completarea Codului electoral nr.1381-XIII din 21 noiembrie 1997* (în continuare – *Proiectul de lege*) este elaborat, în contextul necesității modificării Codului electoral, în vederea eliminării prevederilor contradictorii și/sau contrare bunelor practici în domeniu. Totodată, în contextul elaborării noilor reglementări, autorii *Proiectului de lege* au ținut cont de practicile activității mijloacelor de informare în masă în scrutinele din anii 2009-2011.

Printre cele mai importante noutăți ale *Proiectului de lege*, menționăm:

- ***consacrarea legislativă a elaborării și adoptării, de către Comisia Electorală Centrală, a Regulamentului cu privire la reflectarea alegerilor generale și a referendumurilor republicane în mijloacele de informare în masă cu titlu permanent***. De la intrarea în vigoare a Codului electoral, în Republica Moldova a fost stornicită legislativ practica elaborării și adoptării de către Comisia Electorală Centrală a unor reglementări ad-hoc privind reflectarea de către mijloacele de informare în masă a alegerilor parlamentare, alegerilor locale generale și referendumurilor republicane. Instituirea reglementărilor permanente, în raport cu formele de scrutine menționate, va contribui la instituirea predictibilității reglementărilor în domeniu;

- ***instituirea reglementărilor privind reflectarea de către mass-media a alegerilor generale și referendumurilor republicane***. Deși Codul electoral prevede pentru mass-media obligații exprese privind reflectarea alegerilor (evenimentelor din perioada electorală), pe parcursul anilor Comisia Electorală Centrală a adoptat regulamente cu privire la reflectarea campaniilor electorale (care este doar o parte a alegerilor/perioadei electorale). Astfel, spre exemplu, în lipsa unor reglementări exprese în Codul electoral privind modalitățile de aplicare a principiilor consacrate în art.64 alin.(1), obligațiile mass-media, având ca obiect reflectarea alegerilor până la înregistrarea concurenților electorali (participanților sau competitorilor la referendumul republican), au fost examinate și vor fi apreciate în continuare de către reprezentanții mijloacelor de informare în masă în calitate de norme juridice căzute în desuetudine (învechite);

- ***instituirea unor reglementări conforme standardelor europene privind activitatea publicațiilor periodice publice și private în perioada electorală***. Deși Codul electoral nu instituie expres, pentru publicațiile periodice private, obligația privind reflectarea echitabilă, echilibrată și imparțială a alegerilor (referendumurilor republicane), în regulamentele anterioare cu privire la reflectarea campaniilor electorale o asemenea obligație a fost instituită. În opinia autorilor, potrivit standardelor europene în domeniu, obligația privind reflectarea

Proiect 11.02.2013

echitabilă, echilibrată și imparțială a alegerilor, urmează a fi păstrată doar pentru publicațiile periodice publice, fapt pentru care în *Proiectul de lege* sunt consacrate expres obligațiile diferitelor categorii de mijloace de informare în masă pentru perioada electorală, inclusiv ale publicațiilor periodice publice;

• ***instituirea obligației radiodifuzorilor naționali de a acorda gratuit concurenților electorali, în alegerile parlamentare și referendumurile republicane, timp de antenă în condiții echitabile*** (acces proporțional). Pe de o parte, prin *Proiectul de lege* se propune mărirea considerabilă a volumului timpilor de antenă, acordați gratuit concurenților electorali de către radiodifuzorii naționali – fapt ce va permite crearea unor condiții mai avantajoase pentru informarea alegătorilor asupra programelor electorale ale concurenților electorali și ale participanților/competitorilor la referendumul republican. Pe de altă parte, în condițiile măririi considerabile a volumului timpilor de antenă grațiuți, prin *Proiectul de lege* se propune eliminarea practicii acordării de către radiodifuzorii publici a timpilor de antenă grațiuți pentru plasarea publicității electorale. În această ordine de idei, urmează a fi eliminată o practică discriminatorie în raport cu concurenții electorali, în fapt, impuși în situația de a contracta publicitate electorală gratuită de la radiodifuzorii publici. Totodată, eliminarea practicii acordării de către radiodifuzorii publici a timpilor de antenă grațiuți pentru plasarea publicității electorale creează condiții pentru instaurarea concurenței loiale între radiodifuzorii privați și radiodifuzorii publici în perioada electorală.

În contextul elaborării unor reglementări permissive în raport cu mijloacele de informare în masă, autorii *Proiectului de lege* au acordat atenția cuvenită atât exactității, cât și detalierii prevederilor în domeniu. Totodată, reieșind din experiența de lucru a reprezentanților mijloacelor de informare în masă în perioadele electorale anterioare, s-a găsit oportună o nouă structurare a prevederilor Capitolului 11 din Codul electoral, având ca obiect comportamentul mass-media în perioada electorală.

Adoptarea, de către Parlamentul Republicii Moldova, a *Proiectului de lege* va contribui la democratizarea legislației Republicii Moldova în domeniu, în conformitate cu standardele europene și internaționale în domeniul reflectării alegerilor generale și a referendumurilor naționale în mijloacele de informare în masă.

Deputați în Parlament